

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Teze diplomové práce

Daň z přidané hodnoty ve stavebních firmách

Vypracovala: Bc. Viktorie Koritarová

Vedoucí práce: Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.

České Budějovice

2023

Klíčová slova: daň z přidané hodnoty, reverse charge, nadměrný odpočet, daňové úniky, karuselové podvody

JEL Classification: H2

Anotace:

Diplomová práce se zabývá daní z přidané hodnoty ve stavebních firmách, s cílem shrnout a objasnit základní účetní postupy a zpracování DPH v těchto podnicích. Součástí výsledků je i identifikace možných daňových úniků na základě běžné praxe a dostupných judikatur.

V textu jsou uvedeny konkrétní zkoumané účetní příklady, které jsou důkladně analyzovány v celém procesu od faktury až po podání ve formuláři pro finanční správu. Dále jsou zmíněny účetní programy, které objasňují technickou stránku účetnictví daně z přidané hodnoty.

Závěr práce pojednává o možných daňových únicích, a to z pohledu stavebních firem, účetních a správců daně. Je zde vyjádřen osobní názor autorky na řešené problematiku. Zmíněny jsou též karuselové podvody, které jsou velmi aktuálním tématem.

Úvod a přehled literatury

Daň z přidané hodnoty byla v Evropě zavedena již po první světové válce ve formě daně z prodeje. V průběhu času byla daň implementována i do ostatních evropských zemí, kde se postupně rozvíjela, až dospěla do podoby, jakou známe dnes. V současné době je daň z přidané hodnoty povinná ve všech zemích Evropské unie a je daní velmi významnou.

Diplomová práce se zabývá tématem daně z přidané hodnoty ve stavebních firmách. Jelikož byl v roce 2012 v České republice zaveden systém reverse charge i na stavební a montážní práce, pojednává práce o dvou režimech daně současně. Jedná se o běžný režim DPH a režim přenesení daňové povinnosti. Hlavním použitým zdrojem práce je zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty.

Problematika daně z přidané hodnoty je velice obsáhlým tématem a je tak velmi náročné jej zestručnit. I přesto se o to daná diplomová práce pokouší. Ve snaze objasnit základní mechanismy fungování a nastínit řešené případy v oblasti stavebnictví je práce ve všech svých částech doplněna konkrétními příklady a situacemi.

Cíl práce

Cílem práce je sumarizovat a objasnit základní postupy při účtování a zpracování DPH ve stavebních firmách. Součástí výsledků je identifikace možných daňových úniků na základě běžné praxe a dostupných judikatur.

Metodika

Pro naplnění cíle práce byly vybrány čtyři stavební společnosti, u nichž byly detailně zkoumány postupy pro evidenci DPH. Firmy nejsou v rámci zachování anonymity pojmenovány. Jelikož podnikům vykonává obchodní správu stejná organizace, je metodika získávání dat u všech společností stejná, a nasbírané poznatky nejsou rozčleněny podle firem, nýbrž je utvořen jeden velký celek informací.

Analýza problémů v oblasti DPH byla provedena na základě zkušeností a poznatků účetních a dále na základě vlastního pozorování. Postup k objasnění zpracování DPH byl proveden následujícím způsobem:

- 1) prohlédnutí daňových dokladů,
- 2) vytipování zajímavých účetních případů z hlediska DPH,

- 3) dohledání legislativních předpisů,
- 4) konzultace s účetními,
- 5) zařazení do evidence (účetního programu),
- 6) zařazení do kontrolního hlášení a daňového přiznání, případně souhrnného hlášení.

Prohlédnutí daňových dokladů a vytipování zajímavých případů probíhalo skrze elektronický systém zadávání faktur, v němž bylo možné si doklad prohlédnout a zjistit účetní předpis. Díky elektronickému zadávání faktur bylo hledání vzorků snazší, jelikož program nabízí možnosti filtrování například podle dodavatele, předmětu faktury nebo kódu státu. Hlavním úkolem bylo zjistit, jak se tvoří účetní evidence pro účely podání daňového přiznání a kontrolního hlášení.

V návaznosti na konkrétní zkoumané účetní případy byly dále dohledány judikatury Nejvyššího správního soudu, které rozvíjejí zkoumané problematiky. Účelem tohoto postupu bylo odhalit případné možné chyby, které mohou v praxi nastat.

Použité vzorce:

Vzorec 1: Přepočet nároku na odpočet na konci prvního roku u služebních vozů (ř. 45)

$$DPH \text{ v plné výši} * \left(\frac{\text{skutečné služební km v \%}}{100} - \frac{\text{odhadované služební km v \%}}{100} \right)$$

Vzorec 2: Přepočet nároku na odpočet na konci druhého až pátého roku (ř. 60)

$$\frac{DPH \text{ v plné výši} * \left(\frac{\text{skutečné služební km v \%}}{100} - \frac{\text{odhadované služební km v \%}}{100} \right)}{5}$$

Vzorec 3: Výpočet vypořádacího koeficientu v % (ř. 50)

$$\frac{\text{řádky přiznání č. 1 + 2 + 20 + 25 + 30 - 51 (s nárokem)}}{\text{řádky přiznání č. 1 + 2 + 20 + 25 + 30 + 50 - 51 (bez nároku)}} * 100$$

Praktická část diplomové práce zobrazuje především zajímavé případy z praxe a zároveň strukturou volně navazuje na teoretickou část. Aby došlo k úplnému propojení, je teoretická část opatřena slovním odkazem „*související*“, jenž naviguje na konkrétní strany jednotlivých podkapitol vlastní práce.

Výsledky

Vyhodnocení možnosti daňového úniku je rozebráno ze tří pohledů: zaprvé z pohledu stavebních firem, zadruhé z pohledu organizace účtárny a zatřetí z pohledu správce daně.

Stavební firmy a systém přenesení daňové povinnosti

- Režim přenesení daně je pro stavební společnosti výhodný, vzhledem k časté fakturaci v režimu přenosu a nárokování odpočtu daně za materiál u finanční správy.
- Povinnost odvést daň se přenáší na příjemce faktury, čímž odpadá odpovědnost za správné vyčíslení daně.
- Nedochozí k přelévání finančních prostředků ke správci daně a zpátky.
- V případě nejasností, jaký režim zvolit, lze uplatnit právní fikci a fakturovat v režimu přenosu.

Výsledkem této části je, že neexistuje zásadní důvod, proč by v daných ohledech mělo u zkoumaných společností docházet k daňovým únikům.

Stavební firmy a volba sazby daně u pozemních staveb

- Je třeba určit, zda stavba splňuje podmínky sociálního bydlení.
- Je třeba zjistit stavebně-právní určení, tedy k čemu daná nemovitost slouží / bude sloužit. Pokud stavba nebude sloužit jako bydliště, ale jako budova k rekreaci, je třeba danit sazbou 21 %.
- Je nutné sledovat, jestli stavební úpravou domu nedojde k překročení parametrů sociálního bydlení a v případě přesáhnutí limitu fakturovat v sazbě 21 %. Důležitá je zde součinnost stavbyvedoucích s ekonomy, případně s účtárnou.

Výsledkem je, že u staveb pro sociální bydlení je zvýšená možnost daňového úniku při nedůsledném zjištění potřebných informací, případně při neexistenci spolupráce stavbyvedoucích s ekonomickým úsekem.

Organizace účtárny

Účetní mají v případě pochybností možnost poradit se buď s vedoucím účtárny, specialistou na DPH nebo s daňovým poradcem. Díky tomu ve firmě existuje dokonalé informační prostředí. Účetní se zároveň pravidelně zúčastňují školení, a to nejen v oblasti DPH.

Kontrolní hlášení pro finanční správu se vyplňuje automaticky skrze software, což významně omezuje chybovost ve formulářích. Přiznání k dani se vyplňuje ručně na základě vyexportovaných souhrnných sestav. Pro eliminaci překlepů probíhá v účtárně systém dvojí kontroly, při němž daný účetní vypracuje přiznání a odevzdá ho ke kontrole a odeslání specialistovi na DPH. Tento systém lze považovat za správný.

Výsledné hodnocení organizace účtárny je následující: Účtárna je velmi dobře informovaná ohledně daně z přidané hodnoty. Softwarové vybavení je mírně zastaralé a mělo by se zmodernizovat.

Působení správce daně – nadměrný odpočet

V případě nadměrného odpočtu finanční správa obvykle požaduje doložení dokladů k prověření jeho výše tak, že kontaktuje daňový subjekt a vyzve ho k doložení vzorku faktur. Tím si odpočet prověří a subjektu ho vyplatí.

Problematika nadměrného odpočtu souvisí i s tzv. karuselovými podvody. V realitě karuselové podvody představují organizované skupiny čítající desítky až stovky účastníků. Rozkrytí celého podvodného řetězce může trvat i několik let. Stát ročně přichází na daňových podvodech přibližně o 80 mld. Kč. Hlavním viníkem jsou právě karuselové podvody.

Mezi nástroje finanční správy zamezující karuselové podvody patří například kontrolní hlášení nebo systém reverse charge.

Závěr

Diplomová práce je zaměřena na DPH ve stavebních firmách. V rámci toho jsou vysvětleny používané režimy daně a metodika zpracování formulářů pro finanční správu. Zároveň jsou zmíněny systémy ARES a VIES.

Vlastní práce obsahuje vytipované případy stavebního charakteru, ale jsou zmíněny i jiné zajímavé záležitosti jako například ochranné nápoje, leasingy aj. Kromě zdanění stavebních prací je podrobně prozkoumán i výpočet kráceného nároku na odpočet. Zmíněny jsou též účetní programy Pohoda a Eurofib.

Na identifikaci daňových úniků je nahlíženo ze dvou pohledů, prvním je neznalost novinek v legislativě a druhým je prozkoumání řešených sporů Nejvyšším správním soudem. Vyhodnocení je uvedeno v závěru práce a spočívá v identifikaci možných daňových úniků

při provozování stavební činnosti, v posouzení organizace účtárny a v poodhalení činnosti finanční správy. Je zmíněn i postoj k rozhodnutím správce daně ve věcech soudních.

Seznam literatury použité v tezích

Zákony

Zákon č. 235/2004 Sb. – Zákon o dani z přidané hodnoty

Knihy

HELGASON, Agnar Freyr. Unleashing the ‘money machine’: the domestic political foundations of VAT adoption, *Socio-Economic Review*, Volume 15, Issue 4, October 2017.

Článek v elektronické podobě

EUROSTAT. *Glossary: Value added tax (VAT)* [online]. Dostupný na: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Value_added_tax_\(VAT\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Value_added_tax_(VAT))

FINANČNÍ SPRÁVA. Karusel (karuselový podvod) [online]. Dostupný na: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/kontrolni-hlaseni-dph/karusel-karuselovy-podvod>

Plný seznam použité literatury je uveden v textu diplomové práce.

Další bibliografické údaje

Type of thesis: master

Author: Viktorie KORITAROVÁ

Academic Year: 2022/2023

Department: Department of Accounting and Finance, Faculty of Economics, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Czech Republic

Thesis supervisor: Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.

Number of pages: 60

Language of thesis: CZ

Title of Thesis: Value Added Tax in a Construction Companies

Annotation:

This diploma thesis touches on value added tax in construction companies with the purpose of summarizing and clarifying basic accounting procedures in such establishments. This includes identifying possible tax evasion based on common practices and court decisions.

The text mentions specific accounting examples which were encountered during the research. The individual cases are thoroughly analyzed using various resources ranging from invoices to the submissions to Financial Administration. Additionally, this thesis gives details of specific accounting programmes that highlight the technical problematics of VAT accounting.

The conclusion paragraph reviews the particular possibilities of tax evasion from three different perspectives: the construction companies, the accountants and the tax administrators. There is subjective opinion of author written. Finally, carousel frauds are explained due to them being a very current discussed topic.

Key words: value added tax, reverse charge, excess tax, tax evasion, carousel frauds

Přílohy volně vložené: 0

Přílohy vázané v práci: 5